

แนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาทักษะทางสมองระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

GUIDELINES FOR ACADEMIC ADMINISTRATION WITH PARENTAL PARTICIPATION
TO DEVELOP EARLY CHILDHOOD BRAIN SKILLS IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS
UNDER THE OFFICE OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION, PHITSANULOK AREA 1

สุทธิดา กาวีใจ^{1*} วรินทร์ บุญยั้ง¹

Sutthida Kawijai^{1*} Varinthorn Boonying¹

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ประเทศไทย

¹ Faculty of Education, Naresuan University, Thailand

* Corresponding author e-mail: sutthidak67@nu.ac.th

Received: 03/04/2026 | Revised: 30/04/2026 | Accepted: 09/05/2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาทักษะทางสมองระดับปฐมวัยในสถานศึกษา 2) การศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาทักษะทางสมองระดับปฐมวัยในสถานศึกษา ดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาทักษะทางสมองระดับปฐมวัยในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 25 คน และครู จำนวน 266 คน รวม 291 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือคือแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาทักษะทางสมองระดับปฐมวัยในสถานศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ

จำนวน 5 คน ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาทักษะทางสมองระดับปฐมวัยในสถานศึกษา ในภาพรวม อยู่ระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมวัด และประเมินพัฒนาการ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการร่วมจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 2) แนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาทักษะทางสมองระดับปฐมวัยในสถานศึกษา พบว่า 1) ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน ควรสร้างความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจ การกำหนดเป้าหมายร่วมกันระหว่างครู และผู้ปกครอง ในการจัดประสบการณ์ 2) ด้านการมีส่วนร่วมจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองให้เห็นคุณค่าของการเรียนรู้ผ่านการเล่น ใช้ทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อเชื่อมโยงการเรียนรู้กับบริบทจริงและส่งเสริมทักษะทางสมอง 3) ด้านการมีส่วนร่วมจัดสื่อ และแหล่งเรียนรู้ ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะทางสมอง และจัดระบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 4) ด้านการมีส่วนร่วมวัด และประเมินพัฒนาการ ควรให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมิน และสะท้อนผลที่ช่วยพัฒนาทักษะทางสมองของเด็กปฐมวัยได้อย่างเป็นรูปธรรม

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการ; มีส่วนร่วมของผู้ปกครอง; ทักษะทางสมองระดับปฐมวัย

Abstract

This research aimed to 1) study the current conditions of academic administration with parental participation to develop executive functions (EF) in early childhood in educational institutions, and 2) examine guidelines for academic administration with parental participation to develop executive functions in early childhood in educational institutions. The research was conducted in two processes. Phase 1 investigated the current conditions of academic administration with parental participation for developing executive functions in early childhood. The sample consisted of 25 administrators and 266 teachers, for a total of 291 participants, selected via stratified random sampling. The research instrument was a five-point scale questionnaire. Phase 2 examined the guidelines for academic administration with parental participation to develop executive functions in early childhood. The key informants were five experts selected by purposive sampling. The research instrument was an interview form. The results revealed that 1) The overall conditions of academic administration with parental participation for developing executive functions in early childhood were at a high level. The highest score were in participatory measurement and developmental assessment, followed by participatory planning, while participatory learning experience management had the lowest score. 2) The guidelines for academic administration with parental participation were as follows (1) Participatory

planning should promote awareness, knowledge understanding and mutual and establish shared goals between teachers and parents. (2) Participatory learning experience management should encourage parents to recognize the value of play-based learning, utilize local resources, connect learning with real-life contexts, and encourage children's executive functions. (3) Participatory provision of instructional media and learning resources should provide opportunities for parents to be involved in all processes, for develop media and learning resources that support executive functions, and establish professional learning communities. (4) Participatory assessment and evaluation of development, parents should be involved in assessing and reflecting on outcomes, which can concretely support the development of executive functions in early childhood.

Keywords: Participatory academic administration; Parental participation; Executive functions
Early childhood

บทนำ

ในปัจจุบันประเทศไทยให้ความสำคัญเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562 ที่กำหนดให้หน่วยงานรัฐ สถานศึกษา ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่ายร่วมกันพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ที่มุ่งเน้นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในการสื่อสาร เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดี จัดกิจกรรมที่มีส่วนร่วมให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้แก่ชุมชน ในเรื่องการพัฒนาเด็กปฐมวัย และมีคณะกรรมการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

แนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัย ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 เน้นการพัฒนาเด็กแบบองค์รวม ผ่านการเรียนรู้ ผ่านการเล่น และการลงมือปฏิบัติจริง เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา รวมถึงการพัฒนาทักษะทางสมอง เพื่อการบริหารจัดการชีวิต (Executive Functions: EF) ความสามารถในการ Working Memory ความจำเพื่อใช้งาน, Inhibitory Control การยั้งคิด ไตร่ตรอง และ Cognitive Flexibility การยืดหยุ่นความคิด เพื่อส่งเสริมศักยภาพของเด็ก และเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการเรียนรู้ บุคลิกภาพ และความสำเร็จในอนาคต ในช่วงปฐมวัยเป็นระยะสำคัญของการพัฒนาสมอง (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2560) เด็กที่มีการพัฒนาทักษะด้าน EF ดีตามวัย จะควบคุมอารมณ์ ความต้องการ ความอยากรได้ สามารถตั้งใจได้กำกับตนเอง ให้มุ่งมั่นจดจ่อจนนำไปสู่ความสำเร็จได้ (สุภาวดี หาญเมธี, 2561) ในด้านพัฒนาการทางจิตสังคม แนวคิดของ Erik Erikson เชื่อว่าเด็กปฐมวัยควรได้รับการส่งเสริมความไว้วางใจ ความเป็นตัวของตัวเอง และความคิดริเริ่มผ่านปฏิสัมพันธ์กับครอบครัวและสังคม โดยพ่อแม่มีบทบาทสำคัญในการวางรากฐานบุคลิกภาพที่มั่นคงในอนาคต ทักษะทางสมองไม่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แต่พัฒนาจากประสบการณ์การเรียนรู้ และการเลี้ยงดูในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม โดยสถานศึกษาระดับ

ปฐมวัย มีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมแบบเล่น เพื่อเรียนรู้ ส่งเสริมการสื่อสารสองทางระหว่างครูกับเด็ก การมีส่วนร่วมของครอบครัว และชุมชน (สุภาวดี หาญเมธี, 2561)

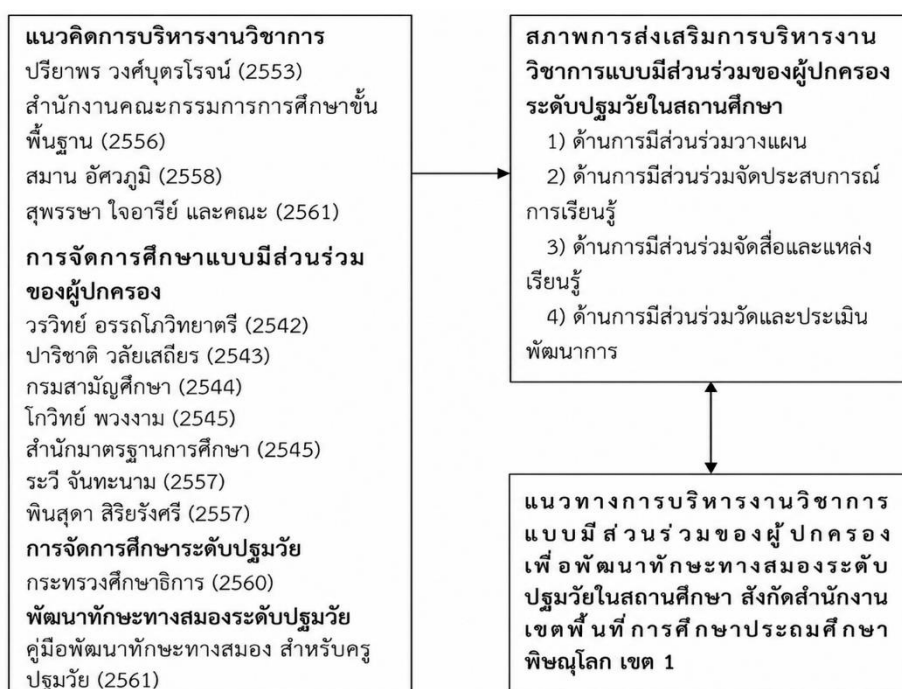
การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม จึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยเปิดโอกาสให้ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชนร่วมวางแผน และดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน เชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างบ้าน และโรงเรียน (จุฑารัตน์ หึงทอง, 2560, น.26) ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัย จากแนวคิดทฤษฎีระบบนิเวศทางพัฒนาการของ Bronfenbrenner's Ecological Systems Theory กล่าวว่า “พัฒนาการของเด็ก” พัฒนาการเด็กเกิดจากปฏิสัมพันธ์ของบ้าน โรงเรียน ชุมชน (Mesosystem) หากทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ จะส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้ดีที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลสถานศึกษาปฐมวัย และแผนพัฒนาเด็กปฐมวัยจากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นสถานศึกษาระดับปฐมวัย จากแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พุทธศักราช 2564-2570 ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 พบว่า ควรส่งเสริมการบริหารงานวิชาการการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจากผู้ปกครอง และการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะทางสมองของเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ และการพัฒนารูปแบบ หรือแนวทางที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

ผู้วิจัยสนใจศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาทักษะทางสมองของเด็กปฐมวัย ให้เหมาะสมตามวัย และบริบทของสถานศึกษา เนื่องจากการพัฒนาทักษะทางสมองเป็นรากฐานสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น แต่สถานศึกษายังขาดแนวทางที่ชัดเจน ในการส่งเสริมทักษะดังกล่าวอย่างเป็นระบบ จึงจำเป็นต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานวิชาการ และการจัดการเรียนรู้ นำไปสู่การกำหนดแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ที่ส่งเสริมทักษะทางสมองของเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งผู้ปกครอง ครู และสถานศึกษา เพื่อยกระดับทักษะกระบวนการคิดทางสมองของเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับพัฒนาการตามวัย อันจะนำไปสู่การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษา ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1.เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาทักษะทางสมองระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1
- 2.เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาทักษะทางสมองระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง สภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาทักษะทางสมองระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน โดยมีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาทักษะทางสมองระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 104 คน และครู จำนวน 1,109 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 1,213 คน ในสถานศึกษาขยายโอกาส 110 แห่ง (ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 25 คน และครู จำนวน 266 คน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 รวมทั้งสิ้นจำนวน 291 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 121) โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนประชากรแต่ละอำเภอ และขนาดกลุ่มตัวอย่างเพียงพอต่อการสรุปผลเชิงพรรณนา

2) ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา คือ สภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาทักษะทางสมองระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน 2) ด้านการมีส่วนร่วมจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ 3) ด้านการมีส่วนร่วมจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ 4) ด้านการมีส่วนร่วมวัดและประเมินพัฒนาการ

3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามสภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาทักษะทางสมองระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์ ลักษณะเป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาทักษะทางสมองระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน 2) ด้านการมีส่วนร่วมจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 3) ด้านการมีส่วนร่วมจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ 4) ด้านการมีส่วนร่วมวัดและประเมินพัฒนาการ โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแนวคิดของ ลิเคิร์ท (Likert's Five Rating Scale) ข้อคำถาม จำนวน 45 ข้อ

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม มีขั้นตอนดังนี้

1) ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาทักษะทางสมองระดับปฐมวัยในสถานศึกษา

2) ผู้วิจัยสังเคราะห์ความเป็นการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง จากแนวคิดนักวิชาการ สรุปเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน 2) ด้านการมีส่วนร่วมจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 3) ด้านการมีส่วนร่วมจัดหาสื่อและแหล่งเรียนรู้ 4) ด้านการมีส่วนร่วมวัดและประเมินพัฒนาการ แล้วนำมากำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ

3) สร้างข้อคำถามตามนิยามศัพท์เฉพาะ จัดทำแบบสอบถามแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม ความสอดคล้อง ความครอบคลุมเนื้อหา ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จากนั้น นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

4) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะกับข้อคำถามและหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Item Objective Congruence : IOC) และความเหมาะสมของภาษาของแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน และเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ ≥ 0.50 ขึ้นไป ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 – 1.00

5) ปรับปรุงแก้ไขประเด็นคำถามตามคำแนะนำที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ และให้ปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีคุณภาพเหมาะสมกับการวิจัย

6) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหาร และครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยจำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของ Cronbach มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98

7) นำผลการวิเคราะห์พิจารณาการปรับปรุงแก้ไขแล้วเสร็จจัดพิมพ์ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาทักษะทางสมรรถนะระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ต่อไป

4) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ผู้วิจัยยื่นขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2) การเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการด้วยวิธีดังต่อไปนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และเก็บข้อมูลด้วยวิธีการกรอกแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ (Google form)

3) ผู้วิจัยตรวจสอบจำนวน และความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน ซึ่งผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 291 ฉบับ ได้รับฉบับที่สมบูรณ์กลับคืนจำนวน 291 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด

5) การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดตรวจสอบความสมบูรณ์และนำมาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีการวิจัยทางสถิติโดยวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โปรแกรม SPSS เพื่อวิเคราะห์หาค่า ดังนี้

1) แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาทักษะทางสมรรถนะระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แปลความหมายค่าเฉลี่ยการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาทักษะทางสมรรถนะระดับปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 กำหนดเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 121)

4.51- 5.00	หมายถึง	สภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง อยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง	สภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง อยู่ในระดับมาก
2.51 - 3.50	หมายถึง	สภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง อยู่ในระดับปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง	สภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง อยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง	สภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาทักษะทางสมองระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน โดยเลือกแบบเจาะจง โดยกำหนดคุณสมบัติผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ มีคุณสมบัติดังนี้

1.1) ผู้บริหารสถานในการศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มีประสบการณ์การบริหาร 5 ปีขึ้นไป มีผลงานการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน

1.2) อาจารย์มหาวิทยาลัย ที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา หรือการจัดการศึกษา มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มีประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน

1.3) ศึกษานิเทศก์ที่เป็นหัวหน้ากลุ่มมีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป ที่มีความรู้ประสบการณ์ เกี่ยวกับการวิจัยด้านการศึกษาปฐมวัย มีประสบการณ์บริหารไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์การส่งเสริมการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาทักษะทางสมองระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการศึกษา ในขั้นตอนที่ 1 มาสร้างแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นแบบเติมคำ

ตอนที่ 2 การส่งเสริมการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาทักษะทางสมองระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนดังนี้

1) นำผลที่ได้จากการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 แล้วเลือกข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในแต่ละด้านในขั้นตอนที่ 1 ทั้ง 4 ด้านมาจัดทำเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์แนวการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาทักษะทางสมรรถนะระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

2) นำข้อคำถามไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมและความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ ปรับแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

3) จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อเก็บข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งได้มาแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 5 คน

3) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการดังนี้

1) ผู้วิจัยติดต่อกับผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์เป็นรายบุคคล นัดวัน และเวลาในการสัมภาษณ์

2) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามแนวประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสังเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียงแบบพรรณนา แล้วสรุปประเด็นเนื้อหาข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและแนวการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาทักษะทางสมรรถนะระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 มีการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สรุปผลการวิจัย ดังนี้ 1. สภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาทักษะทางสมรรถนะระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ในภาพรวม พบว่า อยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) ผลการศึกษารายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมวัดและประเมินพัฒนาการ อยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน อยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการร่วมจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) ตามลำดับ แม้ค่าเฉลี่ยแต่ละด้านจะอยู่ในระดับมากทั้งหมด และมีความแตกต่างกันไม่มาก แต่สามารถใช้เพื่อสะท้อนแนวโน้มเชิงลำดับของการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาทักษะทางสมรรถนะระดับปฐมวัยในสถานศึกษาได้ ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาทักษะทางสมรรถนะระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ในภาพรวม

ที่	สภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	n = 291		แปลผล	ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน	4.17	0.58	มาก	2
2	ด้านการมีส่วนร่วมจัดประสบการณ์การเรียนรู้	4.08	0.68	มาก	4
3	ด้านการมีส่วนร่วมจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้	4.16	0.63	มาก	3
4	ด้านการมีส่วนร่วมวัดและประเมินพัฒนาการ	4.29	0.59	มาก	1
รวม		4.18	0.58	มาก	

2. แนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาทักษะทางสมรรถนะระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ ประสบการณ์ ด้านการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ด้านการศึกษาระดับปฐมวัย พบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาทักษะทางสมรรถนะระดับปฐมวัยในสถานศึกษา มีดังนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน พบว่า สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองร่วมวางแผน กำหนดเป้าหมาย และตัดสินใจ พร้อมนำผลไปปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ในแต่ละปีการศึกษา โดยสร้างความรู้ ความเข้าใจด้านการพัฒนา EF ผ่านการจัดประสบการณ์ที่เน้นการเล่น และลงมือปฏิบัติ เชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน โดยใช้ทรัพยากรท้องถิ่นเป็นฐาน ทั้งนี้ ผู้บริหารทำหน้าที่ผู้นำทางวิชาการ สนับสนุนทรัพยากร สร้างเครือข่ายความร่วมมือ และส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ (CoP/PLC) เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ระหว่างครู ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมจัดประสบการณ์การเรียนรู้ พบว่า สถานศึกษาสร้างความตระหนัก ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะ EF ให้ผู้ปกครอง ผ่านการประชุม และการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง พร้อมเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมจัดกิจกรรม เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ใกล้ตัวในชีวิตประจำวัน โดยส่งเสริมการใช้ทรัพยากร และแหล่งเรียนรู้ในชุมชน รวมถึงวัสดุท้องถิ่น ควบคู่กับการเชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน เพื่อพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่องทุกด้าน ทั้งนี้ สถานศึกษากำหนดรูปแบบ และระบบการมีส่วนร่วมที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้ปกครองเข้าใจบทบาทและมีส่วนร่วมได้อย่างเหมาะสม

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ พบว่า สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองร่วมคัดเลือก และพัฒนาสื่อที่ปลอดภัย เหมาะสมกับวัย ส่งเสริมทักษะ EF โดยใช้ทรัพยากรในชีวิตประจำวัน วัสดุในครัวเรือน วัสดุธรรมชาติ และแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ควบคู่กับการกำหนดนโยบาย และแนวทางการจัดสื่อที่ชัดเจน เน้นพัฒนาทักษะ EF พร้อมสนับสนุนงบประมาณ

ทรัพยากรอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ สถานศึกษายังส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC/CoP) เพื่อพัฒนา ปรับปรุง สื่อ และแหล่งเรียนรู้ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กอย่างสม่ำเสมอ

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมวัดและประเมินพัฒนาการ พบว่า สถานศึกษาสื่อสารผลการประเมินให้ผู้ปกครองเข้าใจ เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการประเมิน และสะท้อนผลผ่านการประชุมหรือ PLC โดยผู้ปกครองสามารถนำผลไปปรับใช้ในการเลี้ยงดู และจัดกิจกรรมในครอบครัวให้สอดคล้องกับสถานศึกษา ทั้งนี้ สถานศึกษาใช้การประเมินตามสภาพจริง เพื่อสะท้อนทักษะ EF และนำผลไปพัฒนาเด็กอย่างเหมาะสม พร้อมสร้างบรรยากาศความร่วมมือระหว่างบ้าน และโรงเรียนได้อย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง สภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาทักษะทางสมองระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาทักษะทางสมองระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ในภาพรวม พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาทักษะทางสมองระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ในภาพรวม อยู่ระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 (2568) ได้ให้ความสำคัญกับการกำหนดนโยบาย และแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาที่มุ่งเน้น การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา และมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อน การบริหารพัฒนาทักษะทางสมองระดับปฐมวัย ในการจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ระวีวรรณ ทิพยานนท์ (2564) ได้ศึกษา กลยุทธ์การบริหาร การศึกษาโรงเรียนปฐมวัย ตามแนวคิดของสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จ พบว่า การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษา โดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับโรงเรียน ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย ในด้านการควบคุมตนเอง วางแผน แก้ปัญหา และกำกับพฤติกรรมให้มุ่งสู่เป้าหมาย โดยใช้ความรู้เดิม และปรับตัวตามสถานการณ์ มีความยืดหยุ่น ความรับผิดชอบ และการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในระยะยาว สอดคล้องกับนโยบายและทิศทางการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

เนื่องจากผลการวิจัยสภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาทักษะทางสมองระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 พบว่า ด้านการร่วมวัดและประเมินพัฒนาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สะท้อนให้เห็นว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งเสริมการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาทักษะทางสมองระดับปฐมวัยในสถานศึกษา อภิปราย ดังนี้

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมวัดและประเมินพัฒนาการ พบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเป็นภารกิจหลักของครูปฐมวัยที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องตามหลักสูตร ทั้งการสังเกตพฤติกรรม การรวบรวม

ผลงาน และการสื่อสารผลกับผู้ปกครอง ดังนั้น ควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ผลการประเมิน และปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้การดำเนินงานมีความชัดเจน และเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ซึ่งการมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินพัฒนาการอาจช่วยส่งเสริม self-regulation ผ่านการสะท้อนผลร่วมระหว่างบ้านและโรงเรียน หรือการมีส่วนร่วมจัดประสบการณ์การเรียนรู้อาจส่งเสริม cognitive flexibility ผ่านกิจกรรมเล่น และแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กชกร ศรีสัง (2564) ได้ให้ความเห็นว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองร่วมวิเคราะห์ สะท้อนผล และปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัย ช่วยส่งเสริมพัฒนาทักษะสมอง EF ของเด็กอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน และมีอิทธิพลต่อการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาทักษะทางสมองระดับปฐมวัยในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.29

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้ปกครองมีข้อจำกัดด้านเวลา และความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการทำงานของสมอง (EF) ผ่านการเรียนรู้แบบเล่น และการลงมือปฏิบัติจริง ทำให้การมีส่วนร่วมในการออกแบบ หรือจัดกิจกรรมยังไม่ต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธันย์ สุภาแสน (2563) ได้ให้ความเห็นว่า 1) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมพัฒนาการเด็กปฐมวัย 2) ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่มีเพศอายุการศึกษา อาชีพ และฐานะทางเศรษฐกิจ ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมพัฒนาการเด็กปฐมวัยไม่แตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะของผู้ปกครอง โรงเรียนควรมีการสื่อสารกันมากขึ้น เพื่อความรวดเร็ว สะดวก ควรมีการจัดประชุม ผูกอบรม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจร่วมกันโรงเรียนควรจัดหากิจกรรมอบรมครู บุคลากรในโรงเรียนให้รับทราบ และมีความเข้าใจในนโยบายของโรงเรียน

2. แนวการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาทักษะทางสมองระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน ผู้บริหารควรส่งเสริมผู้ปกครอง และครูร่วมวางแผนพัฒนาเด็กนำผลปรับปรุงการเรียนรู้ จัดกิจกรรมแบบเล่นและลงมือปฏิบัติ เชื่อมโยงบ้าน โรงเรียน ชุมชน ใช้สื่อท้องถิ่น สนับสนุนทรัพยากร และส่งเสริม CoP/PLC เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับแนวคิดของ กระทรวงศึกษาธิการ (2557) ได้ให้ความเห็นว่า การร่วมวางแผนของผู้ปกครองเป็น การสร้างพันธมิตรเชิงกลยุทธ์ ระหว่างครอบครัวและโรงเรียน ผู้ปกครองมีบทบาทในการกำหนดนโยบาย แผนการสอน และการจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้เกิดความต่อเนื่อง และความเป็นเจ้าของร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ กันตธี ธีระแก้ว และคณะ (2568) เห็นว่า ควรพัฒนาหลักสูตรยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ใช้การเรียนรู้แบบผสมผสานและสื่อดิจิทัล เพื่อยกระดับคุณภาพเด็กปฐมวัยให้สอดคล้องมาตรฐานสากล

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สถานศึกษาควรสร้างความเข้าใจ เรื่องทักษะทางสมองแก่ผู้ปกครอง เปิดโอกาสให้ร่วมจัดกิจกรรม เชื่อมโยงชีวิตจริง ใช้ทรัพยากรชุมชน และกำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ชัดเจน เพื่อร่วมออกแบบกิจกรรมพัฒนาเด็กอย่างรอบด้าน สอดคล้องกับแนวคิดของ พินสุดา สิริธรรังศรี (2557, น. 14- 16) ได้ให้ความเห็นว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ควร

ครอบคลุมการกำหนดปัญหา ความต้องการทางการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร และสื่อให้สอดคล้องกับ บริบทสถานศึกษา รวมถึงการร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณ ใจอารีย์ และคณะ (2561) ได้ให้ความเห็นว่า การบริหารงานวิชาการการศึกษาปฐมวัยในด้านการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ พัฒนาเด็กปฐมวัยให้เกิดพัฒนาการทุกด้าน สอดคล้องกับแนวคิดของ มนตรี วิชัยวงศ์ (2566) ได้ให้ความเห็นว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยควรอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และพัฒนาการจัดประสบการณ์เป็นระบบ 7 ขั้นตอน พร้อมส่งเสริมทักษะสมองสำคัญ ได้แก่ ความจำ ใช้ งาน ยังคิดไตร่ตรอง และยืดหยุ่นความคิด โดยมีการประเมิน และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม คัดเลือกและพัฒนาสื่อที่ปลอดภัย เหมาะสมกับวัย ส่งเสริมทักษะทางสมอง โดยใช้ทรัพยากรใกล้ตัว และแหล่งเรียนรู้ในชุมชน กำหนดแนวทางที่ชัดเจน สนับสนุนงบประมาณ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่าน PLC/CoP เพื่อพัฒนาสื่อเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักมาตรฐานการศึกษา (2545, น. 116) ได้ให้ความเห็นว่า ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากร และการดำเนินงานร่วมกัน สอดคล้อง กับงานวิจัยของ อนงค์นารถ ยิ้มช้าง และคณะ (2564) ได้ให้ความเห็นว่า การพัฒนา EF เด็กปฐมวัยควรใช้ สื่อหลากหลาย เหมาะสมกับวัย และส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ เพื่อพัฒนาทักษะรอบด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพย์อักษร พุทธสริน (2567) ได้ให้ความเห็นว่า การพัฒนาทักษะ EF เด็กปฐมวัย ควรส่งเสริมศักยภาพ และการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสืบต่อองค์ความรู้ ทางวัฒนธรรม

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมวัดและประเมินพัฒนาการ สถานศึกษาควรสื่อสารผลการประเมิน พัฒนาการกับผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมวัด ประเมิน และสะท้อนผลผ่านการประชุม/ PLC ใช้การประเมินตามสภาพจริง นำผลไปปรับใช้ทั้งที่บ้าน และโรงเรียน เพื่อพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับหลักสูตร สอดคล้องกับแนวคิดของ พิณสุตา สิริธรรงศรี (2557, น. 14- 16) ได้ให้ความเห็นว่า ควรมีการติดตามและประเมินผลร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนได้เสีย รวมถึง เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง หรือภูมิปัญญา สามารถเข้ามามีส่วนในการประเมินผู้เรียนด้วย เพื่อนำไปพัฒนา และปรับปรุงงานร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชิษฐา ปราณีตพลารักษ์ (2567) ได้ให้ความเห็นว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัยควรสอดคล้องกับพัฒนาการเด็กแบบองค์รวม ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างรอบด้าน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน สถานศึกษาควรกำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ชัดเจน เช่น การประชุมผู้ปกครองรายภาคเรียน หรือการใช้แบบสอบถาม/สื่อออนไลน์ในการรับฟังความคิดเห็น เพื่อให้ ผู้ปกครองสามารถมีส่วนร่วมได้แม้มีข้อจำกัดด้านเวลา ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้ โดยกำหนดเป้าหมายร่วม และติดตามผลอย่างต่อเนื่องในรูปแบบ PLC ที่เหมาะสมกับบริบทสถานศึกษา

2. ด้านการมีส่วนร่วมจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สถานศึกษาออกแบบกิจกรรมที่ผู้ปกครองสามารถมีส่วนร่วมได้ง่าย เช่น จัดอบรมผู้ปกครองเกี่ยวกับการเล่น เพื่อส่งเสริม EF หรือออกแบบกิจกรรมที่ผู้ปกครองสามารถทำได้ที่บ้านอย่างเป็นรูปธรรม และในชีวิตประจำวัน เพื่อให้สอดคล้องกับข้อจำกัดของครอบครัว โดยการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ การเรียนรู้ผ่านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม รวมทั้งแนวคิดทักษะทางสมอง ที่เน้นการฝึกการควบคุมตนเอง และการคิดแก้ปัญหา ซึ่งช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติในบริบทจริง

3. ด้านการมีส่วนร่วมจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ สถานศึกษาควรส่งเสริมการใช้วัสดุในท้องถิ่น หรือวัสดุเหลือใช้ เพื่อลดภาระค่าใช้จ่าย และเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงของทุกครอบครัว พร้อมจัดกิจกรรมอบรมหรือสาธิตการใช้สื่อแบบง่ายให้ผู้ปกครองเข้าใจ ให้ความสำคัญกับสื่อปลายเปิด (Loose Parts) ในการกระตุ้นการคิดสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหา

4. ด้านการมีส่วนร่วมวัดและประเมินพัฒนาการ สถานศึกษาควรใช้เครื่องมือประเมินที่เข้าใจง่าย เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถมีส่วนร่วมได้จริงในชีวิตประจำวัน พร้อมทั้งมีการสื่อสารผลผ่านช่องทางที่หลากหลาย เช่น การประชุมหรือแอปพลิเคชันออนไลน์ ที่เน้นการพัฒนาเด็กผ่านความร่วมมือของหลายระบบ ทั้งที่บ้านและโรงเรียน ซึ่งช่วยให้การประเมินมีความต่อเนื่อง และสะท้อนผลพัฒนาการเด็กได้รอบด้าน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุ ที่ส่งผลต่อพัฒนาทักษะทางสมองระดับปฐมวัยในสถานศึกษา
2. ควรศึกษาวิจัยเชิงพัฒนา เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กชกร ศรีสัง. (2564). กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาความสามารถของสมองในการบริหารจัดการชีวิตของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนบ้านใหม่ (วันครู 2503). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา. โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กันตธี ธีระแก้ว และคณะ. (2568). กลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลอำพรสุมาตรฐานสากล. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- จุฑารัตน์ หังทอง. (2560). การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับปฐมวัย [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏ].
- ทิพย์อักษร พุทธสิน. (2567). การพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) ของเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์สร้างสรรค์ จากวัสดุภูมิปัญญาท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.

- ฉันทย์ สุภาแสน. (2563). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดเชียงใหม่*. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.
- พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562. (2562, 1 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 136 ตอนที่ 56 ก. หน้า 1-16.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542, 19 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก. หน้า 1-23.
- พิณสุดา สิริธรรงศรี. (2557). *การบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนตรี วิชัยวงศ์. (2566). *การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการประสบการณ์เรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสมองส่วนหน้า (Executive Function: EF) โดยใช้ผ้าของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลศรีเมืองชุม อำเภอสาย จังหวัดเชียงราย*. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ระวีวรรณ ทิพนานนท์. (2564). *กลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนปฐมวัยตามแนวคิดทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จ*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก. (2568). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568*.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุพรรณ ใจอารีย์ และคณะ. (2561). *การบริหารวิชาการระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4*. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สุภาวดี หาญเมธี. (2561). *คู่มือพัฒนาทักษะทางสมองระดับปฐมวัย สำหรับครูปฐมวัย*. บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน).
- อนงค์นารถ ยิ้มช้าง และคณะ. (2567). *ผู้ปกครองกับสื่อสร้างสรรค์เสริมสร้างทักษะสมอง EF*. คณะครู ศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- อัญชิษฐา ปราณีตพลารักษ์. (2567). *สภาพและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3*. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Bronfenbrenner, U., & Morris, P. A. (2006). The bioecological model of human development. In *Handbook of child psychology*.
- Erikson, E. H. (1963). *Childhood and society* (2nd ed.). W. W. Norton & Company.